

Valikaine – KARJÄÄRIÕPETUS

III kooliaste

1. Üldalused

1.2 Valdkonnapädevus

Aineõpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) teadvustab oma huvisid, võimeid ja oskusi, mis võimaldavad adekvaatse enesehinnangukujunemist ning konkreetsete karjääriplaanide tegemist;
- 2) arendab oma karjääri kujundamise pädevusi, sh õpi-, suhtlemis-, koostöö- ja otsustamisoskusi ning info hankimise, hindamise ja analüüsimise oskusi;
- 3) arendab soovi ja oskust endale eesmärged seada ja nendeni jõudmiseks süsteemselt tegutseda;
- 4) kujundab soovi ja valmisolekut elukestvaks õppimiseks ning iseseisvaks karjääriotsustetegemiseks;
- 5) tutvub erinevate ametite/elukutsete ja õppimisvõimalustega, töösuhteid reguleerivate õigusaktide ning ettevõtlus- ja majanduskeskkonnaga.

1.2. Ainevaldkonna õppeainete arvestuslik maht

	III kooliaste
Klass	9. klass
Õppeaastas toimuvate tundide arv	24 tundi

1.3 Õppeaine kirjeldus

Õppeaines „Karjääriõpetus“ käsitletakse teemasid, mis kujundavad õpilastes valmisolekut erinevate elurollide täitmiseks ja elukestvaks õppeks, tööjõuturule sisenemiseks ja väärtusloomesse panustamiseks ning arendavad iseseisvat otsustamisvõimet. Karjääriõpetus võimaldab ühiskonna inimressurssi tööturul paremal viisil rakendada, viies inimeste oskused ja huvid kokku töö- ja õppimisvõimalustega.

Karjääriõpetus aitab kaasa sellele, et uue põlvkonna karjäärivalikuid ei piiraks stereotüüpsed soorollid (üldised jagatud arusaamad naiste ning meeste olemuse kohta). Õppijates kujuneb muutustega toime tulev, probleemide lahendamisele suunatud ja enesearengut väärtustav hoiak.

Karjääriõpetuse kaudu saab kool tõhusalt toetada õpilasi elutee juhtimiseks vajalike hoiakute, teadmiste ja oskuste kujundamisel. Karjääriõpetus on väga õppijakeskne ja individuaalset lähenemist võimaldav õppeaine. Seepärast on siinjuures oluline õppijat märgata ja toetada ning luua talle õppimis- ja arengutingimused. Põhikooli lõpus koondab õpilane esmakordselt teadliku tähelepanu karjääriga seonduvale, seega on oluline tema õppimist toetada, suunates teda mõtestama enda jaoks järgmised seosed.

Karjääri planeerimise kui elukestva protsessi vaatepunktist on kõik karjääriõpetuse peateemad võrdse tähtsusega. Kas ja millised neist on aktuaalsemad, vajavad üldisemat või rõhutatud tähelepanu jms, oleneb suuresti karjääri planeerija elukogemusest, seni omandatud teadmistest ja oskustest.

1.4 Lõiming

Karjääriõpetuse valikkursus koondab üheks tervikuks teadmised ja oskused, mis on omandatud mitut õppeainet ning tunniväliseid tegevusi läbiva teema „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine” kaudu.

Teiste õppeainete roll karjääriõpetuse kursuse õpitulemuste saavutamisel on väga oluline. Koolis õpetatavad ained toetavad karjääriõpetuse õpitulemuste saavutamist eelkõige järgmisel kolmel viisil.

1. Õpilane saab enam teadlikuks oma ainealastest huvidest, võimetest ja oskustest ning isiksuslikest eripäradest.
2. Paraneb õpilase teadlikkus erinevatest tegevus- ja kutsealadest ning ametitest. Samuti annavad ainetunnid informatsiooni edasiõppimise ja töötamise võimaluste kohta.
3. Eri ainete õppesisu võib teemati otseselt haakuda karjääriõpetuse teemade ja soovitud õpitulemustega.

Enamiku ainete puhul toimub lõimimine eelkõige kahel järgneval viisil:

- 1) õpilased teadvustavad endale oma ainealaseid huve, võimeid, oskusi ja isiksuslike eripärasid
- 2) neile vahendatakse informatsiooni edasiõppimise võimaluste ja tegevus- ning kutsealade kohta.

Sellisel juhul saab lõimimiseks kasutada õppeülesandeid, rõhuasetusi ja koostööprojekte, mis hõlmavad mitut õppeainet.

Ainete sisust lähtuvad seosed:

- 1) Ühiskonnaõpetuses ja eesti keeles omandavad õpilased oskuse koostada ametlikke dokumente, sealhulgas CV-d ja motivatsioonikirja.
- 3) Inimeseõpetuses tutvustatakse enesekasvatuse viise, mis aitavad õpilastel enam mõista oma võimalusi ja vastutust elutee kujundamisel. Kui inimeseõpetuses keskendutakse eelkõige inimsuhete ja tervisega seotud otsustele ja probleemidele, siis karjääriõpetuses saab kasutada omandatud tehnikaid karjääriplaani koostamisel.
- 4) Ühiskonnaõpetuses analüüsitakse erinevate elukutsete olulisust ühiskonna toimimise seisukohalt. Karjääriõpetuses on võimalik õpilasel vaadelda oma valikuvõimaluste kooskõla ühiskondlike vajadustega
- 5) Kunstiainete valdkonnas arendatud käeline tegevus ja loov mõtlemine on vajalik tööde vormistamisel ja kujundamisel (CV, karjääriplaan jne.)
- 6) Eesti keel – avalduse, CV ja motivatsioonikirja koostamine
- 7) Kõigis õppeainetes tutvustatakse nendega seonduvaid elukutseid ja ameteid

1.5. Õppetegevuse kavandamise ja korraldamise põhimõtted

Karjääriõpetuse põhikoolis koosneb 24 ainetunnist. Konkreetne õppesisu täpsustatakse õppetöö alguses õpetaja ja õpilaste koostöös. Alateemade ja nende käsitlemise mahu kindlaksmääramisel, praktiliste tegevuste valimisel jne lähtutakse iga konkreetse õpperühma vajadustest, võttes arvesse, kas, kui palju ja kuidas on muud karjääri kujundamist toetavad tegevused ning personaalne nõustamine õppekava raames sellele konkreetsele õpperühmale kättesaadavad.

Õppetegevuse kavandamisel taotletakse, et õpilase õpikoormus, sh kodutööde maht on mõõdukas, jaotub õppeaasta ulatuses ühtlaselt ning jätab piisavalt aega puhkuseks ja huvitegevusteks.

Kursust õpetades teostatakse järgmisi õppetegevusi:

- 1) rollimängud ja teised aktiivõppe meetodid, multifunktsionaalsed meetodid;
- 2) eneseanalüüsi ja töövaldkonna tundmise küsimustike ning mõttearenduslehtede täitmine;
- 3) auditoorsed loengud või iseseisev töö veebikeskkonnas teoreetiliste teadmiste omandamiseks;
- 4) diskussioonid, väitlused;
- 5) infootsing erinevatest allikatest, info kriitiline analüüs;
- 6) essee kirjutamine;
- 8) külalislektorid tunnis;
- 9) ettevõtete ja kutsekooli külastused;
- 10) töö- ja õpilasvarjuks olemine;
- 3) võimaldatakse õppida üksi ning üheskoos teistega, et toetada õpilaste kujunemist ennastjuhtivateks õppijateks;
- 4) kasutatakse diferentseeritud meetodeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud käsitlust ning õpimotivatsiooni teket;
- 5) rakendatakse nüüdisaegseid digitaalseid õppematerjale ja -vahendeid;
- 6) mitmekesistatakse õppekeskkonda: ettevõtted, järgmise taseme õppeasutused, looduskeskkond, muuseumid, näitused jne;
- 7) võimaldatakse saada ülevaade erinevatest tegevusaladest ja ametitest, sh vahetult töökeskkondadega tutvuda;
- 8) kasutatakse erinevaid õppemeetodeid, sh eelistatuna aktiivõpet: rollimängud, arutelud, väitlused, probleemülesannete lahendamine, projektõpe, õpimapi ja uurimistöo koostamine;
- 9) õpilased võivad projektide ja uurimistöo teemad valida ise lähtuvalt oma huvist (ameti-, kutse- või erialaeelistusest lähtuvalt) või lapsevanemate, kohalike ettevõtjate, karjäärispetsialistide jt soovitudest;
- 10) luuakse tingimused õpilaste teadlikke karjäärivalikuid soodustavate hoiakute kujunemiseks;
- 11) käsitletavad teemad seostatakse ja ajastatakse aineõpetajatega koostöös inimeseõpetuse, ühiskonnaõpetuse, emakeeleõpetuse jt ainetega ning arenguestlusega.
- 12) õpilased saavad individuaalset karjäärinõustamist.

1.6. Hindamine

Õpitulemuste hindamisel lähtutakse põhikooli riikliku õppekava üldosa sätetest ning Väike-Maarja Gümnaasiumi õppekava lisast nr 4.

Karjääriõpetuse käigus ei hinnata õpilase hoiakuid ega väärtusi, vajaduse ja võimaluse korral antakse õpilasele nende kohta tagasisidet. Hindamisel väärtustatakse õpilaste isikupära ja toetatakse arengut.

Õpilane on hindamises aktiivne partner, kuna see toetab eneseanalüüsi oskuste kujunemist.

Õppe jooksul koostab õpilane personaalse õpi- või arengumapi, millesse kogub eneseanalüüsi, ettevõtete külastuse töölehed jt õpiülesannete tulemused ning muud huvipakkuvad elukutse või erialadega seotud materjalid. Selles sisalduvad õpiülesanded võivad olla tehtud kas üksi või rühmatööna. Õpimapi esitlemist hinnatakse valikaine kokkuvõtva hindena.

Hindamisel kasutatakse kujundavat ja kokkuvõtvat hindamist. Hindamisel võetakse arvesse õpiülesannete täitmist kogu õppeaine vältel ja tundidest osavõtu aktiivsust.

Hinnatakse õpilase teadmisi ja nende rakendamise oskust, üldpädevuste saavutatust suuliste vastuste (esituste), kirjalike ja/või praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel, arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust ainekavas taotletavatele õpitulemustele. Õpilasele antakse nii suulist, kui kirjalikku tagasisidet tema õpitulemuste kohta.

Trimestri hinne võib olla nii eristav kui mitteeristav. Aasta hinne on eristav ning õpilasele antakse aastat kokkuvõttev kujundav hinnang. Hindamismeetodid, õpitulemuste kontrollimise vormid kirjeldab aineõpetaja e-Koolis esimese tunni kirjelduses.

Hindamisobjektid on:

- 1) praktilised tööd: CV koostamine; essee; ettevõtte külastuse ja töövarjupäeva konspekt või kokkuvõte, isiklik karjääriplaan (õpiplaan) jms;
- 2) praktilise tegevuse mõtestamine;
- 3) infootsing ja -analüüs;
- 4) loominguulisus ja ratsionaalsus õppeülesannete lahendamisel;
- 5) teadlikkuse kujunemine peamistest karjääriotsust mõjutavatest teguritest;
- 6) õppetöö käigus loodud materjalid. karjääriplaan koostamine;
- 7) Karjääriplaan koostamine;
- 8) õpi- või arengumapi mapi koostamine;
- 9) avalik esinemine
- 10) kandideerimisdokumentide koostamine (CV, avaldus, motivatsioonikiri)jne.

1.7. Õppekeskkonna kujundamise põhimõtted

Õpilastele tagatakse:

- 1) ainekavas kirjeldatud eesmärkide saavutamiseks vajalik õppevara;
- 2) karjääri kujundamisega seotud kirjanduse ja teiste asjakohaste allikate kättesaadavus;
- 3) nutitarkvara karjääri kujundamisega seotud info otsimiseks;
- 4) mitmekesine õppekeskkond.

2 Ainekavad

2.1 Õppesisu		
III kooliaste	Maht	Teemad
9. klass	24 tundi	Eneseteadlikkuse arendamine - Teadlik eneseanalüüs. Karjääri kujundamisele suunatud eneseanalüüsi komponendid: huvid, hovid, oskused, teadmised, võimed, isiksuseomadused, väärtused, hoiakud, vajadused, saavutused, unistused, motivatsioon. Kohanemist ja õpioskuseid mõjutavad ning soodustavad isiksuseomadused, hoiakud ja harjumused. Isiklik õpi-, huvitegevuse ja töökogemus. Tugevad küljed ja arenguvajadused. Minapilt. Enesehinnang. Arenguuskumus. Võimaluste analüüs - Tööturg ja tööjõuturg: tööturu üldine olukord ja arengusuunad. Tegevusvaldkonnad ja töökeskkonnad. Tulevikutöökohad ja -oskused. Ametid ja

		<p>soorollidega seotud müüdid. Tööandjate ootused töötajale. Õpilase võimalused tööga tutvumiseks. Õppimisvõimalused pärast põhikooli. Eesti haridussüsteem. Alternatiivsed võimalused haridusteel. Õppimine välismaal. Karjääriinfo otsimine, hindamine ja kasutamine.</p> <p>Planeerimine ja otsustamine - Karjääri kujundamine ja karjääri planeerimine. Edu, elurollid ja elulaad. Karjääriotsuseid mõjutavad tegurid ja nendega arvestamine. Eesmärkide seadmine. Alternatiivid. Valimine ja otsustamine. Omavastutus. Isiklik karjääriplaan. Muutustega toimetulek. Karjääriteenused.</p> <p>Tegutsemine - Töökeskondadega tutvumise ning töö- ja õpikogemuste omandamise võimalused. Alaealiste töötamisega seotud nõuded ja piirangud. Töösuhteid reguleerivad õigusaktid. Tööohutus ja terviseriskid. Tööväärtused. Kandideerimine õpingutele ja/või tööle, sh vabatahtlikuks, vahetusõpilaseks või huvialaga seonduvalt. Kandideerimiseks vajalikud dokumendid. Õpi- ja töökogemuste analüüs. Õppimine edust ja ebaedust.</p>
Õpitulemused 9. klassi lõpuks		
<ul style="list-style-type: none">• analüüsib juhendamisel oma väärtusi, võimeid, huvisid, teadmisi, oskusi, kogemusi ja isiksuseomadusi karjääri kujundamise kontekstis;• kasutab eneseanalüüsi tulemusi oma karjääri kujundamisel, seostades neid realistlike õppimise ja töötamise eelduste ning võimalustega;• mõistab teadmiste ja oskuste ning elukestva õppe tähtsust haridusteel ja tulevases tööelus; on vastutustundlik ja motiveeritud ennast arendama.• teab erinevaid tegevusvaldkondi ja ameteid ning mõistab töömaailma üldiseid arengusuundi;• mõistab hariduse ja tööturu vahelisi seoseid ning teadvustab ennast tulevase töötajana;• oskab otsida ja analüüsida informatsiooni õppimisvõimaluste ja tööturu kohta ning kasutada seda oma karjäärivalikute tegemisel;• põhjendab oma eelistusi haridustee jätkamisel ning kutseõppe eriala või gümnaasiumi õppesuuna valikul.• mõistab karjääri kujundamise eesmärki, sisu ja oma vastutust isikliku karjääri planeerimisel;• teadvustab erinevate elurollide ja -stiilide seoseid tööga;• koostab juhendamisel esmase karjääriplaani, võttes arvesse oma karjäärivalikuid mõjutavaid tegureid ja alternatiivseid võimalusi;• tunneb ja kasutab vajaduspõhiselt karjääriteenuseid.• algatab ja viib ellu karjääri kujundamisega seotud tegevusi;• teab õpilasena töötamise võimalusi ja piiranguid ning mõistab töösuhteid reguleerivate õigusaktide ja töölepingu tähtsust;		

- mõistab kandideerimisprotsessi olemust, oskab võrrelda enda vastavust konkursil esitatud nõuetele ning koostab juhendamisel kandideerimiseks vajalikud dokumendid;
- analüüsib isiklikku õppimise ja/või töötamise kogemust ja kasutab analüüsi tulemusi oma karjääri kujundamisel

